

Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visedo i Moltó. Memòria d'activitats de 2007

JOSEP M. SEGURA MARTÍ

Es resumeix l'activitat realitzada al Museu durant l'any 2007 i se'n descriuen els diferents nivells d'actuació: administració i gestió, difusió, conservació i investigació.

Paraules clau: Activitats 2007. Visitants. Exposicions. Investigació. Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi (Alacant).

Se resume la actividad realizada en el Museo durante el año 2007, describiéndose sus diferentes niveles de actuación: administración y gestión, difusión e investigación.

Palabras Clave: Actividades 2007. Visitantes. Exposiciones. Investigación. Museo Arqueológico Municipal de Alcoi (Alicante).

Alcoi archaeological Museum. 2007 report of activities.

In this report we give an abridged account of the activities carried out at the Museum during the year 2007, stating its different levels of action, that is, Administration and Management, Publications and Knowledge spreading, preservation and research.

Key Words: Activities 2007. Visitors. Exhibitions. Research. The Arqueological Museum of Alcoi (province of Alicante).

INTRODUCCIÓ

Donem compte un any més de l'activitat registrada en aquest museu, i també de diferents realitzacions que tenen molt a veure amb el patrimoni arqueològic i històric d'Alcoi.

Un any més hem de referir-nos als projectes de prospecció i excavació arqueològica en l'àmbit del Museu d'Alcoi, els quals superen les vint actuacions autoritzades per la Direcció General de Patrimoni Cultural Valencià. D'aquestes hi ha hagut set excavacions urbanes al centre històric d'Alcoi, per motiu de les obres d'urbanització i construcció de nous habitatges; tres excavacions urbanes en altres punts de la ciutat; una a les obres de l'autovia (Mas del Regall); una excavació paleontològica (Gormaget), i quatre excavacions en jaciments arqueològics del terme d'Alcoi: el Salt, l'Abric del Pastor, el Puig i la Cova de la Pastora. A més, cal esmentar la continuació de projectes d'investigació en municipis veïns, con són les excavacions al Mas d'Is (Penàguila), la Cova Beneito (Muro) i la Cova de Santa Maira (Castell de Castells).

Els treballs realitzats des de 2004 a la torre del jaciment ibèric del Puig han finalitzat enguany, i s'ha dut a terme la primera fase del projecte de consolidació i restauració

d'aquest monument, d'acord amb el projecte redactat per l'arquitecte Josep Ivars Pérez. La divulgació del nostre patrimoni entre la societat ha tingut enguany tres prioritats: les jornades de portes obertes a les excavacions del Salt i al Puig, i el desenvolupament del programa de jornades de portes obertes als abrics amb pintures rupestres prehistòriques de la Sarga (Alcoi), que es consolida en l'oferta turística i cultural d'Alcoi.

La línia editorial del museu, que es va iniciar l'any 1992, ha incorporat nous títols: una monografia sobre les investigacions arqueològiques al jaciment de l'Abric de la Falguera, i un nou volum de la revista anual *Recerques del Museu d'Alcoi*. Una altra edició de caràcter històric ha estat l'obra col·lectiva *Història d'Alcoi*, una iniciativa del Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics, que va ser impulsada i editada per l'Ajuntament d'Alcoi i l'Editorial Marfil.

Enguany ha estat renovada l'exposició temporal de la planta baixa del museu, i també s'hi ha habilitat una sala d'audiovisuals.

En concloure aquesta introducció hem de valorar com cal la participació de l'equip humà que treballa al Museu, i el suport de la Regidoria de Patrimoni Històric de l'Ajuntament d'Alcoi.

Obres a la torre del Puig.

ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

El pressupost municipal de l'Ajuntament d'Alcoi de l'any 2007 ha atès les despeses ordinàries hagudes al Museu amb motiu de la realització de diferents activitats, per al manteniment de l'edifici i les instal·lacions, les quals han ascendit a un total de 63.750,00 euros. Aquest import inclou una partida d'inversions de 15.000,00 euros destinada al condicionament i la dotació de la sala d'audiovisuals.

- Subvencions:

La Conselleria de Cultura i Esport ha atorgat al Museu la subvenció següent, d'acord amb les convocatòries ordinàries publicades amb aquesta finalitat:

- Resolució de 9 d'agost de 2007, de la Direcció General de Patrimoni Cultural Valencià, respecte d'ajudes a museus i col·leccions museogràfiques per a la dotació d'equipament i per a la restauració dels seus fons, concessió d'una subvenció de 3.000,00 euros per a l'equipament del magatzem de fons arqueològics (adquisició i instal·lació de prestatgeries).

- Informes i correspondència:

L'activitat administrativa ha generat 325 escrits d'eixida i 182 d'entrada, principalment correspondència referida a

l'intercanvi bibliogràfic, documents sobre depòsits de materials arqueològics de què ha estat objecte el Museu; les sol·licituds per a l'estudi, la fotografia, etc., de les col·leccions, i el préstec de determinades peces de la col·lecció del Museu per a exposicions temporals; les memòries i la documentació de les convocatòries de subvencions; les notificacions del Departament d'Urbanisme pel que fa a les llicències d'obres i els informes del Museu en matèria de patrimoni sobre activitats urbanístiques, etc.

BIBLIOTECA

L'intercanvi de publicacions amb altres institucions i les adquisicions de llibres han representat un increment de 329 volums al llarg de 2007.

A la relació d'intercanvis de publicacions esmentada en les memòries corresponents als exercicis anteriors (amb un total de 188 institucions), cal que hi afegim les institucions que durant l'any 2007 s'han incorporat a l'intercanvi bibliogràfic amb la nostra revista:

- Revista Atlántica-Mediterránea de Prehistoria y Arqueología Social; Dept. Historia - Fac. Filosofía y Letras de Cádiz.

- Cuadernos didácticos Museo Romano de Astorga; Museo Romano de Astorga.
- Museu de Finestrat.
- Monografies Emporitanes; Museu d'Arqueologia de Catalunya – Empúries.
- Revista SINTRIA; Museu Arqueol. de São Miguel de Odrinhas de São João das Lampas (Portugal).
- Revista PÁTINA; Escuela Sup. de Consrv. y Restaur. BB Cult. de Madrid.
- Fundación Municipal José M.ª Soler de Villena.
- Revista BIGNERES; Associació Cultural Font Bona de Banyeres de Mariola.

La Biblioteca del Museu, integrada des de 2004 en la Xarxa de Biblioteques Municipals d'Alcoi, ha rebut l'assistència tècnica del personal de la Biblioteca Municipal Central, i ha vist ampliada la catalogació dels fons bibliogràfics que poden consultar-se al web <http://www.ajualcoi.org/wbi-biblioteca/val/index.htm>.

LA DIFUSIÓ DEL PATRIMONI

Estadístiques de les visites

L'any 2007 el Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi Camil Visedo Moltó ha estat obert al públic 361 dies:

- dilluns, de 9 a 14 hores.
- dimarts a divendres, de 9 a 19 hores, i de 16 a 17 hores.
- dissabtes, diumenges i festius, de 10.30 a 13.30 hores, exceptuant els festius següents: 1 de gener, 22 i 23 d'abril (festes patronals) i 25 de desembre.

El servei durant les vesprades és a càrrec de personal de la Fundació Alcoi Pont de Cultures de la Comunitat Valenciana, que s'encarrega de l'atenció als visitants de diferents museus i exposicions de la ciutat.

El personal del Museu ha guiat i explicat els continguts de l'exposició a 67 grups, dels 68 que hi han fet alguna visita.

Sobre el TOTAL de visitants (3.636) i el nombre de dies que el Museu ha obert al públic (361), s'obté la mitjana anual de 10,07 visitants diaris per al 2007.

Acte presentació de l'exposició *Les dones en la prehistòria*.

RESUM VISITANTS 2007

	DIES OBERT	NÚM. COL·LEC.	VISITES COL·L.	VISITES INDV.	TOTAL VISITES
GEN.	30	4	120	142	262
FEB.	28	10	286	88	374
MARÇ	31	5	138	105	243
ABR.	28	7	176	222	398
MAIG	31	9	213	131	344
JUNY	30	7	183	148	331
JUL.	31	3	93	151	244
AGO.	31	0	0	167	167
SET.	30	2	59	129	188
OCT.	31	6	177	87	264
NOV.	30	9	213	115	328
DES.	30	14	396	97	493
TOTAL	361	76	2.054	1.582	3.636

PERCENTATGES VISITES 2007

	INDIVIDUALS	COL·LECTIVES
Locals	42,10 %	34,79 %
Comunitat Valenciana	27,18 %	51,44 %
Altres comunitats	20,99 %	10,66 %
Estrangers	9,73 %	3,11 %
	100,00 %	100,00 %

Exposicions

A mitjan febrer va finalitzar l'exposició *Alcoi. Arqueologia y Museo*, que havia estat exposada al MARQ d'Alacant des de l'11 de desembre de 2006. Una selecció de panells d'aquesta mostra, que il·lustren les èpoques medieval, moderna i contemporània, va ser instal·lada a la planta baixa del Museu en companyia d'una selecció de materials arqueològics que havien estat restaurats pel laboratori del MARQ.

A la sala d'audiovisuals, ubicada a la planta baixa, es van fer treballs per al seu condicionament, i es va equipar amb aparells audiovisuals. El 23 de març es va inaugurar aquest espai amb la projecció del documental *Alcoi 750 aniversari*, produït pel MARQ d'Alacant.

Fruit de la cooperació amb altres institucions, el museu va presentar a Alcoi l'exposició titulada *Les Dones en la Prehistòria*, produïda pel Museu de Prehistòria de València, que vam presentar a la Llotja de Sant Jordi entre el 7 i el 23 de novembre.

Activitats didàctiques

Pel que fa a les visites al Museu per part de grups escolars s'han comptabilitzat fins a 67 visites guiades entre els 68 grups que ens han visitat, i aquests han rebut una atenció personalitzada per part del personal del Museu.

Les pintures rupestres de la Sarga van poder ser visitades durant un total de nou dies (entre dissabtes i diumenges) al llarg dels mesos de març i novembre, i l'activitat va registrar una mitjana de 47 participants diaris, amb un total de 420 visitants. L'atenció als visitants durant aquestes Jornades de Portes Obertes va estat a càrrec d'un arqueòleg, en horari d'11 a 14 hores.

Amb motiu de les excavacions al jaciment paleolític del Salt (Alcoi), i per cinquè any consecutiu, el dissabte 28 de juliol es va organitzar una Jornada de Portes Obertes en què la gent interessada va poder conèixer les excavacions i va participar als tallers experimentals, impartits pels membres de l'equip d'excavació que dirigeix la senyora Bertila Galván Santos (Universidad de La Laguna). Aquestes activitats van rebre el suport del Museu d'Alcoi i la col·laboració econòmica de la Caja de Ahorros del Mediterráneo, entitat a la qual hem d'agrair el seu suport.

El dissabte 6 d'octubre, va tenir lloc una Jornada de Portes Obertes al jaciment ibèric del Puig (Alcoi), on es va mostrar al públic assistent els treballs arqueològics recents realitzats al poblat, així com la restauració de la torre.

Altres activitats

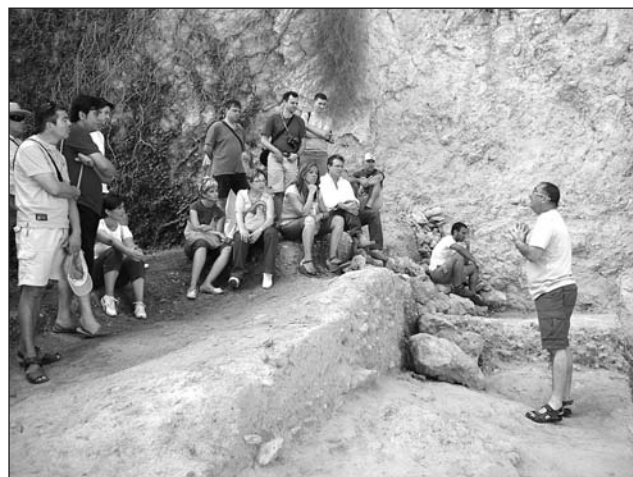
Cal deixar constància de la col·laboració amb l'Ajuntament de Beniarrés i el MARQ d'Alacant, pel que fa a la cessió d'imatges de ceràmiques neolítiques per al Centre d'interpretació de la Cova de l'Or.

El personal del Museu d'Alcoi va realitzar diferents plafons informatius per a l'interior de les torres medievals (la torre-portal de Riquer i la torre de N'Aiça), les quals van ser inaugurades el 12 de febrer després d'haver estat restaurades.

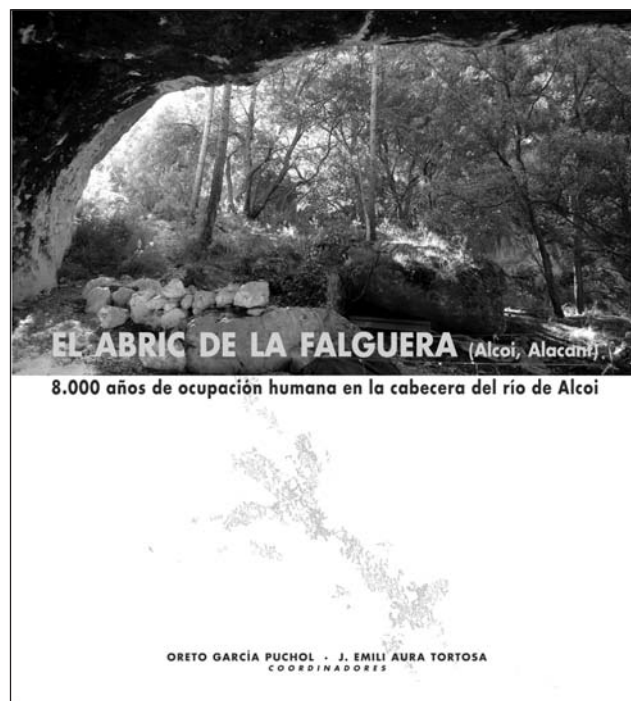
Hem de destacar participació de l'Editorial Marfil i de l'Ajuntament d'Alcoi pel que fa a la publicació de les edicions de la *Història d'Alcoi*, que es va presentar públicament el dia 14 de març.

Publicacions

La línia editorial del Museu d'Alcoi ha incorporar el nou volum *El Abric de la Falguera (Alcoi, Alacant). 8.000 años de ocupación humana en la cabecera del río de Alcoi*, coordinat per J. E. Aura Tortosa i O. García Puchol. L'acte de presentació va tindre lloc el 23 de gener a l'Aula de Cultura de la CAM, institució aquesta que —juntament amb el MARQ d'Alacant— han estat coeditors del llibre.

Jornada de Portes Obertes a les excavacions arqueològiques del Salt.

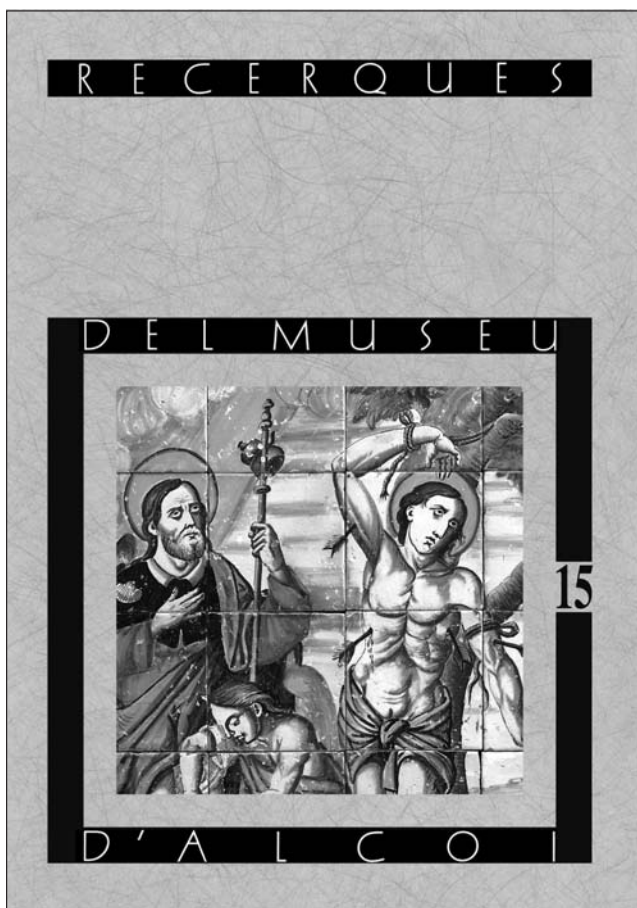

El dia 24 d'octubre es va fer la presentació pública del número 15 de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*, corresponent a l'annualitat de 2006, de la qual es van editar 1.000 exemplars. L'acte va tenir lloc a la sala d'actes CAM, i es va impartir la conferència *Els plafons ceràmics devocionals del Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó*, a càrrec de Josep Maria Segura Martí.

Les Jornades de Portes Obertes al jaciment del Salt van disposar de l'edició d'un tríptic amb informació sobre aquest jaciment.

Acte de presentació del núm. 15 de la revista del Museu, al Saló d'actes de la CAM.

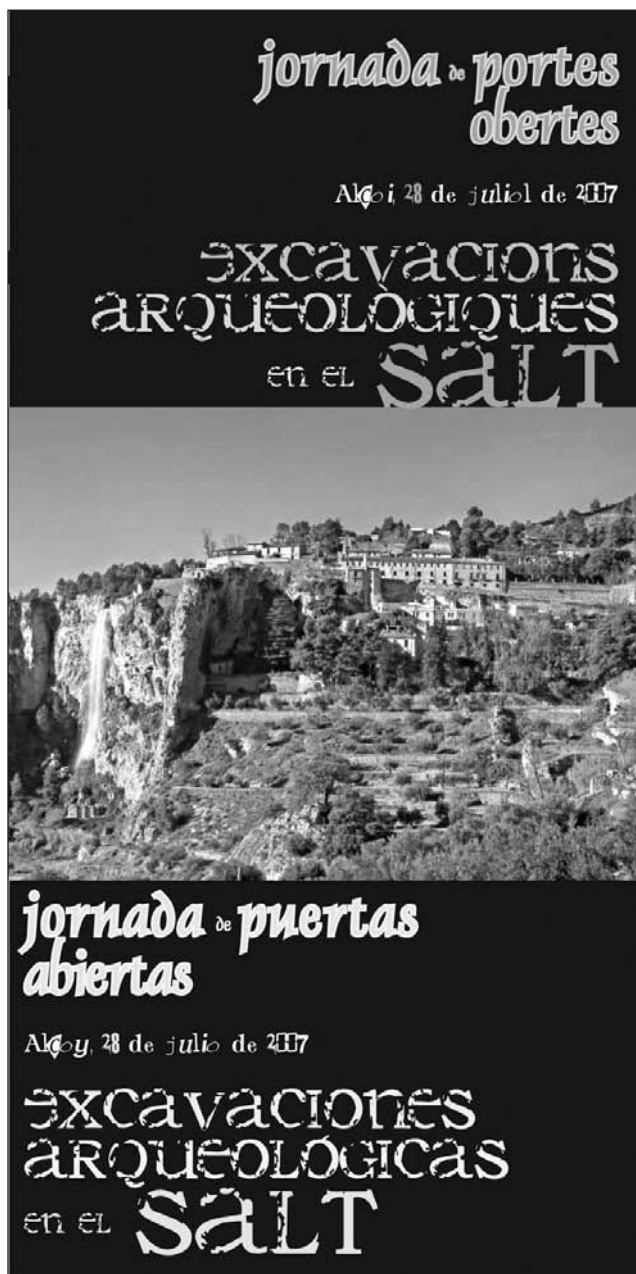
LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI

Actuacions arqueològiques i depòsits de materials

La Direcció General de Patrimoni Cultural Valencià de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, ha autoritzat

la realització de vint-i-dues actuacions arqueològiques en l'àmbit d'aquestes comarques, i ha resolt que es depositen al Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi els materials arqueològics recuperats. Els treballs arqueològics de 2007 han estat els següents:

- excavació arqueològica ordinària al jaciment del Salt (Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària al Mas d'Is (Penàguila).
- excavació arqueològica ordinària a la Cova de Santa Maira (Castell de Castells).
- excavació arqueològica ordinària a la Cova Beneito (Muro de l'Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària al Puig (Alcoi).
- projecte de consolidació i restauració de la torre del Puig (Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària a l'Abric del Pastor (Alcoi).
- excavació arqueològica ordinària a la Cova de la Pastora (Alcoi).
- excavació arqueològica al c/ Balmes, 26-20 "La Estambrera" (Alcoi).
- excavació arqueològica a la Plaça d'Espanya, 6 i 7, c/ Pintor Casanova, 2 (Alcoi).
- excavació arqueològica a la Placeta del Fossar, 4 (Alcoi).
- excavació arqueològica a la UE 1-B del Sector 1 del PRI del Nucli Antic "Raval Vell" d'Alcoi. C/ Barbacana, 2-16 cantó Plaça de les Gallines, cantó c/ Piló (Fase IV).
- excavació arqueològica a l'antic Hospital dels Desemparats; Pl. Mare de Déu dels Desemparats, c/ Verge Maria, c/ Sant Miquel (Alcoi).
- excavació arqueològica al carrer Pintor Casanova, 4-6 (Alcoi).
- excavació arqueològica al carrer Pintor Casanova 38, Sant Blai 25-27 i Sant Antoni 34-42 (Alcoi).
- excavació arqueològica al c/ Sant Blai, c/ el Carme, c/ Sant Antoni i c/ Pintor Casanova" (Alcoi).
- excavació arqueològica al c/ Caragol, 14-18 (Alcoi).
- excavació arqueològica als vials de la UA 7 del PGOU d'Alcoi (c/ Perú - c/ Góngora; antiga explanació *ffcc*).
- excavació arqueològica al P.A.I. de la UE 12 del PGOU d'Alcoi (c/ La Salle - Caseta el Colorat).
- excavació arqueològica a l'Autovia A-7. Tram: Connexió entre la variant d'Ibi-Castalla i la futura Variant d'Alcoi. Variant del Barranc de la Batalla. P.K. 786+200 al 791+400 (Alcoi).
- excavació paleontològica als depòsits terciaris del Barranc de Gormaget (Alcoi-Cocentaina). Depòsit al Museu de Geologia de la Universitat de València.
- prospecció arqueològica als termes d'Alcoi, Cocentaina, Benifallim i Penàguila; localització de jaciments del Paleolític mitjà.

Préstec de materials

Dues peces ibèriques de la col·lecció del Museu d'Alcoi van formar part d'una exposició temporal organitzada pel Ministeri de Cultura. La mostra "El Héroe y el Monstruo. Un microcosmos de la Edad del Hierro Europea", es va inaugurar el 26 d'abril al Museu Arqueològic Nacional (Madrid). L'Ajuntament d'Alcoi va accedir a la petició de la Subdirecció General de Belles Arts, qui havia demanat el préstec de dues peces de la Serreta: el "Vas dels Guerrers" i la "Matriu d'orfebre".

La Conselleria de Cultura i Esport va demanar el préstec de l'escultura "El primer tumbo", un bronze de Marià Benlliure de la Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi, per a l'exposició titulada "Mariano Benlliure y la feria taurina", que es va mostrar a València (Museu de BBAA Sant Pius V) entre els dies 19 de setembre i 2 de desembre de 2007, i a Alacant (Museu de BBAA Gravina) entre els dies 19 de desembre i 30 de març de 2008.

El Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana va demanar el préstec dels cartells de 1987 i 1997, "Alcoi. Festes de Moros i Cristians en Honor a Sant Jordi", de Manolo Boix, per a l'exposició "Manolo Boix: obra gràfica i impresa". Aquesta exposició es va mostrar a la Llotja del Peix d'Alacant, entre els mesos de juny i setembre de 2007.

Inventari de materials

La tasca de catalogació de fons arqueològics ingressats al Museu, a conseqüència dels depòsits de materials produïts de vint actuacions arqueològiques autoritzades al nostre àmbit, ha incorporat un nombrós fons de peces a l'inventari del Museu. Cal destacar la participació de la senyora Paula Bernabeu Sanz (mes de gener) i del senyor Ignacio García Arnauda (febrer a desembre), que han estat enguany els titulars de la beca de formació al Museu.

Des de 1993, personal del Museu d'Alcoi s'ocupa del control de les diferents obres d'art de titularitat municipal. Enguany s'ha fet una revisió d'aquest fons artístics, amb la participació de Xavier Sendra, i s'ha actualitzat el catàleg de la Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi, la qual reuneix un total de 231 pintures, 52 escultures, 34 cartells de la Festa de Moros i Cristians, 23 cartells de la Cavalcada de Reis i 37 planxes de coure de gravat religiós.

L'ACTIVITAT INVESTIGADORA

Durant 2007 algunes de les col·leccions del Museu han estat estudiades per diferents investigadors:

La Sra. Virginia Barciela González (Universitat d'Alacant) va realitzar estudis de la malacofauna i elements d'adornament d'època prehistòrica; la Sra. M.ª Inés Fregeiro Morador (Universitat Autònoma de Barcelona) va estudiar els arxius documentals de la Cova d'En Pardo (Planes) i de Les Llometes (Alcoi); el Sr. Pablo García Borja va estudiar els materials neolítics de la Penya Roja de Catamarruc (Planes); el Sr. Ignasi Grau Mira (Universitat d'Alacant) ha prosseguit els estudis sobre arqueologia ibèrica i el jaciment del Puig (Alcoi); el senyor Fernando Prados Martínez va estudiar les restes del monument funerari de l'Horta Major (Alcoi); el senyor Jorge A. Soler (MARQ d'Alacant) va demanar permís per a extreure una mostra, per a fer-ne una datació, del crani amb trepanació de la Cova d'En Pardo (Planes).